

Sygn. akt VII W 458/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. w VII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Krzaczyńska-Sobczak

Protokolant: sekr. sąd. Dawid Lesiakowski

przy udziale oskarżyciela publicznego: xxx

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14.12.2017 roku sprawy

1. A. M. (1) z domu P., córki S. i E. z domu K., urodzonej (...) w S.

obwinionej o to, że:

w dniu 17.03.2017r. około godz. 12.09 w P. przy ul. (...) w K. jako właściciel pojazdu marki H. o nr rej. (...) nie wskazała na wezwanie uprawnionego organu komu powierzyła ww. pojazd do kierowania w dniu (...) około godziny 7.40 na ul. (...) w P.

tj. o wykroczenie z art. 96 § 3 kw

2. R. M., s. D. i E. z d. B., urodzonego (...) w P.

obwinionego o to, że:

w dniu 20.03.2017 r. około godz. 15.20 w P. przy ul. (...) w K. jako właściciel nie wskazał na wezwanie uprawnionego organu komu powierzył pojazd marki H. o nr rej. (...) do kierowania w dniu (...). około godziny 7.40 na ul. (...) w P.

tj. o wykroczenie z art. 96 § 3 kw

orzeka:

1. obwinioną **A. M. (2)** uznaje za winną popełnienia zarzucanego jej czynu z tą zmianą w jego opisie, iż przejmuje, że czyn miał miejsce w dniu 7 marca 2017 roku wyczerpującego dyspozycję art. 96 § 3 kw i za to na podstawie art. 96 § 3 kw w zw. z art. 96 § 1 kw wymierza jej karę grzywny w wysokości 200 (dwieście) złotych;

1. obwinionego **R. M.** uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z tą zmianą w jego opisie, iż przejmuje, że czyn miał miejsce w dniu 15 marca 2017 roku wyczerpującego dyspozycję art. 96 § 3 kw i za to na podstawie art. 96 § 3 kw w zw. z art. 96 § 1 kw wymierza mu karę grzywny w wysokości 200 (dwieście) złotych;

2. zasądza od obwinionych **R. M. i A. M. (2)** na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 100 (sto) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków oraz kwoty po 30 (trzydzieści) złotych tytułem opłaty.

Sygn. akt VII W 458/17

UZASADNIENIE

W dniu (...) roku, około godziny 07: 40, funkcjonariusze policji ujawnili przy ulicy (...) w P. pojazdy, których kierujący nie zastosowali się do znaku pionowego B- 36, to jest zakazu zatrzymywania się. Wśród ujawnionych pojazdów

zaparkowanych wbrew zakazowi wynikającemu ze znaku B- 36 znajdował się samochód marki H. numer rejestracyjny (...).

Dowód: notatka urzędowa k.- 1 i 2

Właścicielami i jednocześnie jedynymi użytkownikami w/w pojazdu w dniu zdarzenia byli małżonkowi A. i R. M..

Dowód: wyjaśnienia obwinionej A. M. (2) k.- 13, 43 odwr.

wyjaśnienia obwinionego R. M. k.- 16, 44

Właściciele pojazdu- małżonkowie A. i R. M. zostali wezwani do K. (...) w P. przy ulicy (...) celem udzielenia informacji, kto kierował pojazdem marki H. numer rejestracyjny (...) w dniu (...) roku, około 7: 40.

Dowód: kserokopie potwierdzenia odbioru

W dniu 07 marca 2017 roku A. M. (2) stawiała się w K. w/m przy ulicy (...), na pytanie przesłuchującego funkcjonariusza policji nie wskazała kto kierował samochodem marki H. w dniu (...) roku, około godziny 7: 40 przy ulicy (...). Oświadczyła, że nie pamięta tego.

Dowód: protokół przesłuchania świadka k.- 8- 9

W dniu 15 marca 2017 roku R. M. stawiał się w K. w/m przy ulicy (...). Na pytanie przesłuchującego funkcjonariusza policji nie wskazał kto kierował samochodem marki H. w dniu (...) roku, około godziny 7: 40 przy ulicy (...). Oświadczył, że nie pamięta tego.

Dowód: protokół przesłuchania świadka k.- 4- 5

A. M. (2) ma 37 lat, legitymuje się wyższym wykształceniem, z zawodu jest nauczycielką. Obwiniona jest mężatką, ma dwoje małoletnich dzieci. Pracuje, z czego uzyskuje miesięczne wynagrodzenie w kwocie około 2500 złotych.

Dowód: dane osobopoznawcze k.- 43

Obwiniona nie była dotychczas karana.

Dowód: dane o karalności k.- 40

R. M. ma 38 lat, legitymuje się wyższym wykształceniem, z zawodu jest informatykiem. Obwiniony jest żonaty, ma dwoje małoletnich dzieci. W/w pracuje, z czego uzyskuje miesięczne wynagrodzenie w kwocie około 3000 złotych.

Dowód: dane osobopoznawcze k.- 43

Obwiniony nie był dotychczas karany.

Dowód: dane o karalności k.- 41

Obwiniona A. M. (2) nie przyznała się do popełnienia zarzucanego jej czynu. Wyjaśniła, że od momentu otrzymania powiadomienia z K. minął tydzień i nie jest w stanie przypomnieć sobie kto wówczas prowadził ten pojazd. Obydwoje z mężem są współwłaścicielami tego samochodu i na zmianę wymieniają się w użytkowaniu, nie prowadzą rejestru. Wobec tego nie jest w stanie przypomnieć sobie kto w danym dniu, o wskazanej godzinie, prowadził ich auto. Dodała, że nie pamięta tego, z mężem są jedynymi użytkownikami tego samochodu, nikt poza nimi z niego nie korzysta. Przyznała, że z samochodu mogła korzystać ona albo mąż. Nie pamięta które z nich. Obwiniona oświadczyła, że wymieniają się w sprawowaniu opieki nad dziećmi, raz mąż je zawozi do przedszkola, raz ona, w zależności od tego jak układa się dany dzień. Kluczyki i dowód rejestracyjny od pojazdu są ogólnodostępne w ich domu. W zależności

komu jest potrzebny samochód ten go bierze i informuje o tym współmałżonka. Mają też drugi stary i często psujący się samochód. Nie mają ustalonego jakiegoś podziału przy korzystaniu z samochodu.

Dowód: wyjaśnienia obwinionej A. M. (2) k.- 13, 43 odwr.

Obwiniony R. M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Podał, że podobnie jak wspomniała żona, korzystanie z samochodu, to są codzienne czynności do których człowiek nie przywiązuje uwagi. Oświadczył, że nie pamięta kto danego dnia parkował czy użytkował auto. Z żoną są współwłaścicielami tego auta, poza nimi nikt z niego nie korzysta. Kluczyki i dokumenty dotyczące tego pojazdu są ogólnie dostępne w ich domu. Jeżeli któreś z nich potrzebuje auta, to go bierze i informuje drugą stronę.

Dowód: wyjaśnienia obwinionego R. M. k.- 16, 44

Sąd rejonowy dokonał następującej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i zważył co następuje:

Opisany wyżej stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o ustalenia funkcjonariuszy policji zawarte w notatkach urzędowych z dnia (...) roku i 21 marca 2017 roku, protokoły zeznań w charakterze świadków A. M. (2) i R. M., częściowo wyjaśnienia obwinionych. W ocenie sądu wyjaśnienia obwinionych w zakresie w jakim dotyczą stosunków własnościowych samochodu marki H. numer rejestracyjny (...), to jest w jakim potwierdzają, że są wyłącznymi właścicielami i jednocześnie użytkownikami wskazanego pojazdu, zasługują na pozytywną ocenę i jako takie mogą stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Zdaniem sądu nie mogą zostać pozytywnie ocenione wyjaśnienia A. M. (2) i R. M. w zakresie w jakim uzasadniają niewywiązanie się z obowiązku wskazania kto kierował samochodem marki H., którego są jedynymi właścicielami i użytkownikami w dniu (...) roku, około godziny 7: 40 w P. przy ulicy (...). Przedstawione przez obwinionych wytłumaczenia dla swoich postaw, a sprowadzające się do niepamięci, które z nich użytkowało przedmiotowy pojazd, nie może się ostać w świetle zgromadzonych dowodów i dokonanych na ich podstawie ustaleń a także zasad doświadczenia życiowego. I tak, zasłanianie się niepamięcią, upływem czasu, nie mogą stanowić skutecznego argumentu uzasadniającego niewywiązanie się z nałożonego obowiązku, zważywszy na następujące okoliczności. Po pierwsze, nie może ująć uwadze bardzo krótki odcinek czasu jaki upłynął od zdarzenia tj. zaparkowania auta wbrew znajdującemu się znakowi B-36 do dnia w którym aktualizował się obowiązek obwinionych do wskazania osoby korzystającej z samochodu. Dla zobrazowania powyższego wskazać należy, że dla A. M. (2) był to odstęp zaledwie jednego tygodnia, natomiast dla R. M. dwóch tygodni. W tej sytuacji, przy uwzględnieniu, że stawiennictwa obwinionych w K.w. (...) poprzedzone były skierowanymi do nich wezwaniami, a co za tym idzie kontekstu sytuacyjnego, to jest faktu, że sprawa dotyczyła pojazdu stanowiącego współwłasność małżeńską, którego w/w są jedynymi użytkownikami, nie sposób pozytywnie ocenić tłumaczenia, sprowadzającego się do zasłaniania się niepamięcią. Obwinieni nie zostali przecież wezwani do wypowiedzenia się kto kierował ich samochodem pół roku wcześniej, przy uwzględnieniu jeszcze faktu, że użytkowników jest kilkunastu, ale chodziło o wskazanie użytkownika auta zaledwie przed kilkunastu dni, przy bardzo zawężonym i jasno określonym kręgu użytkowników. W świetle powyższego przedstawione przez obwinionych wyjaśnienia na usprawiedliwienie swoich zachowań stanowią li tylko wyraz przyjętej linii obrony która nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym i kłóci się z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania. Zapewnienia małżonków, że nie prowadzą żadnego rejestru użytkowania stanowiącego ich własność samochodu oraz, że nie mają z góry określonych zasad korzystania z auta, jako usprawiedliwienie dla niewywiązania się z obowiązku wynikającego z art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym, nie stanowią skutecznej argumentacji. Na marginesie zauważyć należy, że obwinieni niezależnie od siebie przyznali, że są jedynymi użytkownikami pojazdu, jeżeli zaś któreś z nich potrzebuje auta, to go bierze, informując o powyższym współmałżonka.

W niniejszej sprawie problematyka ogniskuje się wokół zastosowania wobec obwinionych trafnej, a więc adekwatnej i współmiernej do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu reakcji prawnokarnej na zachowanie sprawców, o czym poniżej.

Przepis art. 96 § 3 kodeksu wykroczeń jest usankcjonowaniem obowiązku wynikającego z dotychczasowego przepisu o charakterze porządkowym, zawartego w treści art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym, w którym ustawodawca stwierdza, że właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec. Sąd Najwyższy słusznie zauważył, że o charakterze art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym decyduje jego powiązanie z ruchem drogowym. Związany jest z porządkiem ruchu na drogach, bo dotyczy możliwości ustalenia, kto kierował danym pojazdem lub był jego użytkownikiem. Konieczność zidentyfikowania kierowcy może mieć także związek z bezpieczeństwem ruchu, np. w celu ustalenia, czy osoba, która kierowała pojazdem, miała wymagane uprawnienia (por. postanowienie SN z dnia 29 czerwca 2010 r., I KZP 8/10, OSNKW 2010, nr 9, poz. 76). Obowiązek wskazania osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, zgodnie z przepisami ustawy - Prawo o ruchu drogowym należy do właściciela lub posiadacza pojazdu.

Przepisy ustawy - Prawo o ruchu drogowym nie określają formy, w jakiej ma nastąpić odmowa realizacji obowiązku określonego w dyspozycji komentowanego przepisu, ale treść art. 78 ust. 4, a konkretnie użyte w przepisie określenie czynności jako "wskazanie" wymaga od zobowiązanych podmiotów aprobowanego, pozytywnego zachowania. Dlatego też znamię określone w treści art. 96 § 3 k.w. może być zrealizowane jedynie wówczas, gdy mamy do czynienia z beczynnością, zaniechaniem, np. brakiem odpowiedzi na pismo czy ustnie zadane pytanie, osoby zobowiązanej do wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzyła pojazd do kierowania lub użytkowania w oznaczonym czasie. Nie budzi wątpliwości co do kwalifikacji czynu z komentowanego przepisu sytuacja, w której osoba zobowiązana osobiście odebrała kierowane do niej pismo uprawnionego organu i nie udzieliła na nie właściwej odpowiedzi lub w ogóle jej zaniechała - popełnia wykroczenie z art. 96 § 3. Obowiązujące przepisy nie przewidują formy ani wzoru dotyczących odmowy wskazania określonego w dyspozycji komentowanego przepisu, może być więc złożona zarówno na piśmie - nie wymaga dalszej formy dokumentowania, jak i ustnie, co należy udokumentować; jeżeli okoliczności czynu nie budzą wątpliwości, utrwalenie czynności wyjaśniających można ograniczyć do notatki urzędowej, która powinna zawierać wskazanie rodzaju czynności, czas i miejsce oraz osoby w nich uczestniczące, a także krótki opis czynności i podpis osoby, która ją sporządziła (art. 54 § 3 kpow.). W myśl art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym właściciel lub posiadacz pojazdu jest zwolniony z obowiązku wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jeżeli pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec (por. komentarz do art. 96 kw, red. Daniluk 2016, wyd. 1/Leciak, Kodeks Wykroczeń. Komentarz 2016, wyd.1, Legalis). Podkreślenia w tym miejscu również wymaga, że w sytuacji gdy kierującym pojazdem była osoba najbliższa dla właściciela lub posiadacza pojazdu, nie może on uchylić się od wskazania kierującego pojazdem z powodu grożącej mu lub osobie dla niego najbliższej odpowiedzialności za wykroczenie, ponieważ art. 183 kpk przewiduje taką możliwość tylko wtedy, gdy udzielenie odpowiedzi na pytanie mogłoby narazić świadka lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. W tym przypadku chodzi o wyczerpanie znamion wykroczenia (por. uchwała SN z dnia 30. 11. 2004 r., sygn. I KZP 26/04, OSNKW 1004/11-12/102).

Użycie przez ustawodawcę w treści art. 96 § 3 określenia "na żądanie uprawnionego organu" daje możliwość dość szerokiej interpretacji, jednakże użyte tu pojęcie organu dotyczy jednostki organizacyjnej państwa, w której zakresie działania mieści się żądanie wskazania osoby wymienionej w dyspozycji komentowanego przepisu. W związku z powyższym organami uprawnionymi do żądania wskazania będą jednostki uprawnione do kontroli ruchu drogowego oraz organy prowadzące szeroko rozumiane postępowania karne, w tym o wykroczenia.

Organami uprawnionymi do skierowania żądania określonego w art. 96 § 3 są z mocy prawa wszystkie organy posiadające uprawnienia oskarżyciela publicznego. Przykładowo organami państwowymi uprawnionymi do żądania wskazania określonego w treści art. 96 § 3 z mocy ustawy są m.in.: Policja na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.) i ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 z późn. zm.). Ponadto przykładowo także Żandarmeria

Wojskowa, straż gminna (por. uchwała SN z 30. 09. 2014 r., sygn.. I KZP 16/14, OSNKW 2014/11/80), inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego.

Wykroczenie określone w art. 96 § 3 ma charakter indywidualny, a więc może je popełnić jedynie właściciel lub posiadacz pojazdu, zarówno przez działanie (odmowa udzielenia wskazania), jak i zaniechanie działania (brak odpowiedzi na pismo), w sposób umyślny lub nieumyślny, który wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. (por. W. Jankowski, Komentarz do art. 96 kw, baza lex).

Analizując zgromadzony materiał dowodowy sąd uznał, iż obwiniona A. M. (2) swoim zachowaniem polegającym na tym, że w dniu 7 marca 2017 roku w P. przy ulicy (...) w K. jako właściciel pojazdu marki H. o numerze rejestracyjnym (...) nie wskazała na wezwanie uprawnionego organu komu powierzyła ww. pojazd do kierowania w dniu (...) roku około godziny 7:40 na ulicy (...) w P., wyczerpała dyspozycję art. 96 § 3 kw.

W ocenie sądu obwiniony R. M. swoim zachowaniem polegającym na tym, że w dniu 15 marca 2017 roku w P. w siedzibie K. przy ulicy (...) jako właściciel nie wskazał na wezwanie uprawnionego organu komu powierzył pojazd marki H. o numerze rejestracyjnym (...) do kierowania w dniu (...) roku około godziny 7: 40 na ulicy (...) w P. , wyczerpał dyspozycję art. 96 § 3 kw.

W przedmiotowej sprawie nie zaszła sytuacja określona treścią art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym, nie będzie ponosiła odpowiedzialności za popełnienie wskazanego wykroczenia osoba będąca właścicielem lub użytkownikiem pojazdu, który został użyty wbrew jej woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mogła ona zapobiec. Zachowanie obwinionych było zawinione. Sąd nie znalazł okoliczności wyłączających winę A. M. (2) i R. M..

Wymierzając karę obwinionym sąd uwzględnił na ich korzyść dotychczasową niekaralność, ocenioną w kontekście ich młodego wieku. Mając na uwadze powyższe, a także zważając, aby kara był współmierna do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu oraz, aby realizowała cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do obwinionych, a także potrzeby w zakresie prewencji ogólnej, sąd wymierzył A. M. (2) i R. M. kary grzywny w kwocie po 200 złotych.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 627 kpk w związku z art. 119 kpow i zobowiązał w/w do zapłaty kwoty po 100 złotych tytułem zryczałtowanych wydatków oraz kwoty po 30 złotych tytułem opłaty od wymierzonych kar, mając na uwadze ich sytuację osobistą i majątkową. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd może zwolnić (nie ma obowiązku) obwinionego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, jeżeli istnieją podstawy do uznania , że uiszczenie ich byłoby dla niego zbyt uciążliwe ze względu na sytuację rodzinną majątkową i wysokość dochodów, jak również wtedy, gdy przemawiają za tym względy słuszności. Zachował swą aktualność pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 5 lipca 1983 roku, (sygn. Rw 529/83, OSNKW 1-2/1984/21) mówiący, iż zwolnienie od kosztów postępowania za którąkolwiek instancję jest fakultatywne i ocenne, co obliguje sąd do wskazania występujących w sprawie okoliczności, które stanowią podstawę ustalenia, że uiszczenie kosztów postępowania byłoby zbyt uciążliwe ze względu na sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów. Odnosząc się do sytuacji materialnej i osobistej obwinionych zauważyć należy, iż wprawdzie na ich utrzymaniu pozostaje dwoje małoletnich dzieci, jednakże nie można abstrahować od faktu, że oboje są osobami młodymi, zdrowymi, pracującymi i osiągającymi z tego tytułu regularne dochody (R. M. w kwocie 3000 złotych, A. M. (2) w kwocie 2500 złotych). Reasumując, w świetle okoliczności przedmiotowej sprawy, możliwości finansowych obwinionych, ocenionych w kontekście ich sytuacji osobistej, przy uwzględnieniu wysokości zasądzonych należności, zasadnym jest obciążenie A. M. (2) i R. M. kosztami postępowania. Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.